

SCHAKTNINGSÖVERVAKNING I STORA VATTUGRÄND

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom
Sigtuna stadslager L2015:2168/RAÄ-nr Sigtuna 195:1, fastighet Sigtuna 2:152,
Sigtuna kommun, Stockholms län

TOVE BJÖRK

Rapporter från Arkeologikonsult 2019:3300

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Gatan Stora Vattugränd där schakt 1 grävdes. Foto från sydöst.

ALLMÄNT KARTMATERIAL:

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003
Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

© Arkeologikonsult 2019

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

SCHAKTNINGSÖVERVAKNING I STORA VATTUGRÄND

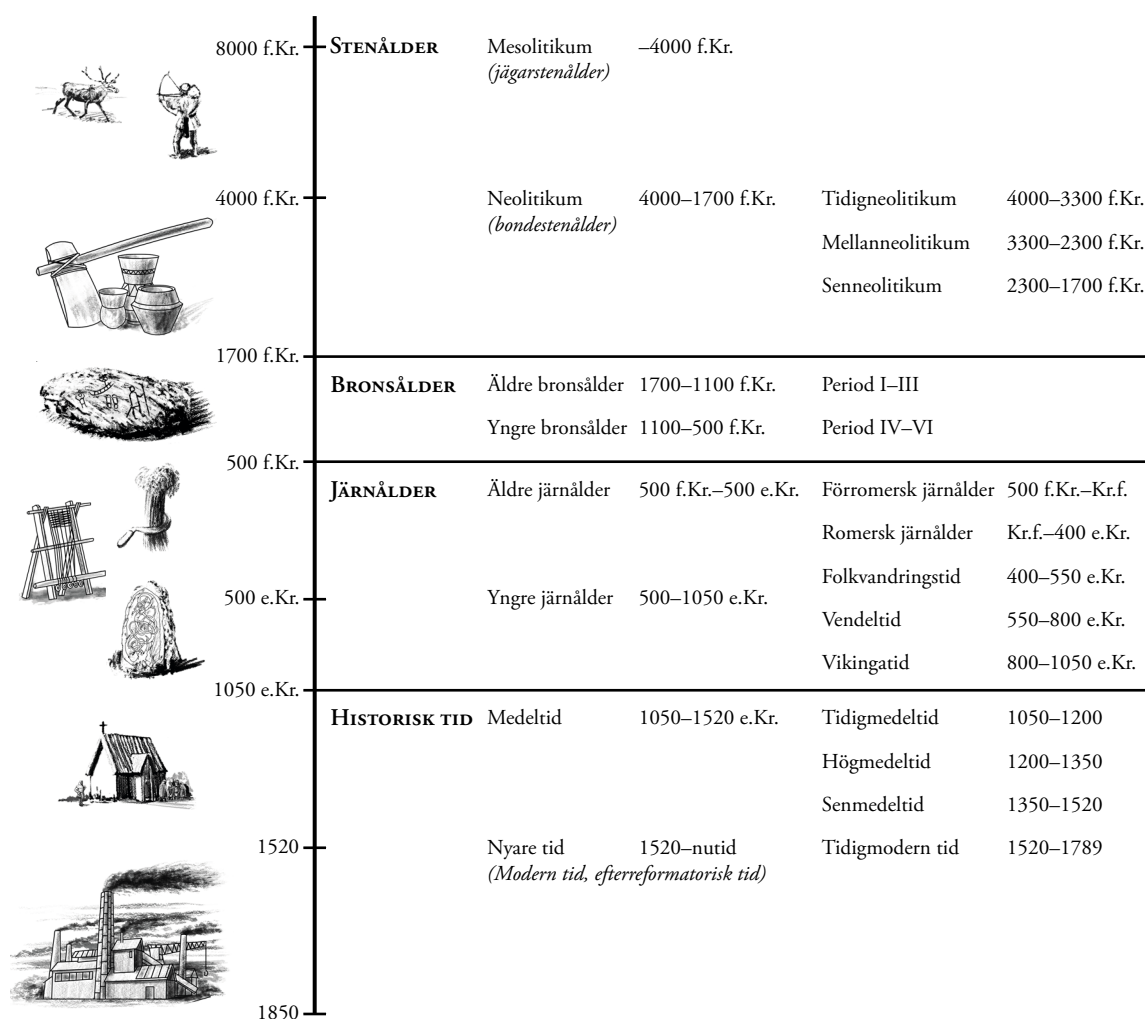
Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom
Sigtuna stadslager L2015:2168/RAÄ-nr Sigtuna 195:1, fastighet Sigtuna 2:152,
Sigtuna kommun, Stockholms län

TOVE BJÖRK

Rapporter från Arkeologikonsult 2019:3300

ARKEOLOGISK PERIODINDELNING

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen.

Fornlämning är en lämning som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850, är en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

Möjlig fornlämning innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning

eller inte. Lämningen måste vara bekräftad i fält. Möjlig fornlämning kan även anges för en lämning som har undersökts i samband med en arkeologisk undersökning, men där man inte fastställt lämningens utbredning.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som har tillkommit efter 1850, men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, t.ex. fyndplats eller plats med tradition.

Ingen antikvarisk bedömning används för lämningar som blivit helt borttagna genom en arkeologisk undersökning eller är förstörda. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår. Lämningar som endast är kända via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa och inte har kunnat återfinnas i fält kan inte heller ha en antikvarisk bedömning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	7
INLEDNING OCH SYFTE.....	7
FORNLÄMNINGSMILJÖ OCH TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR.....	8
UTFÖRANDE.....	9
RESULTAT	9
SAMMANFATTNING	10
REFERENSER.....	10
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	11

SAMMANFATTNING

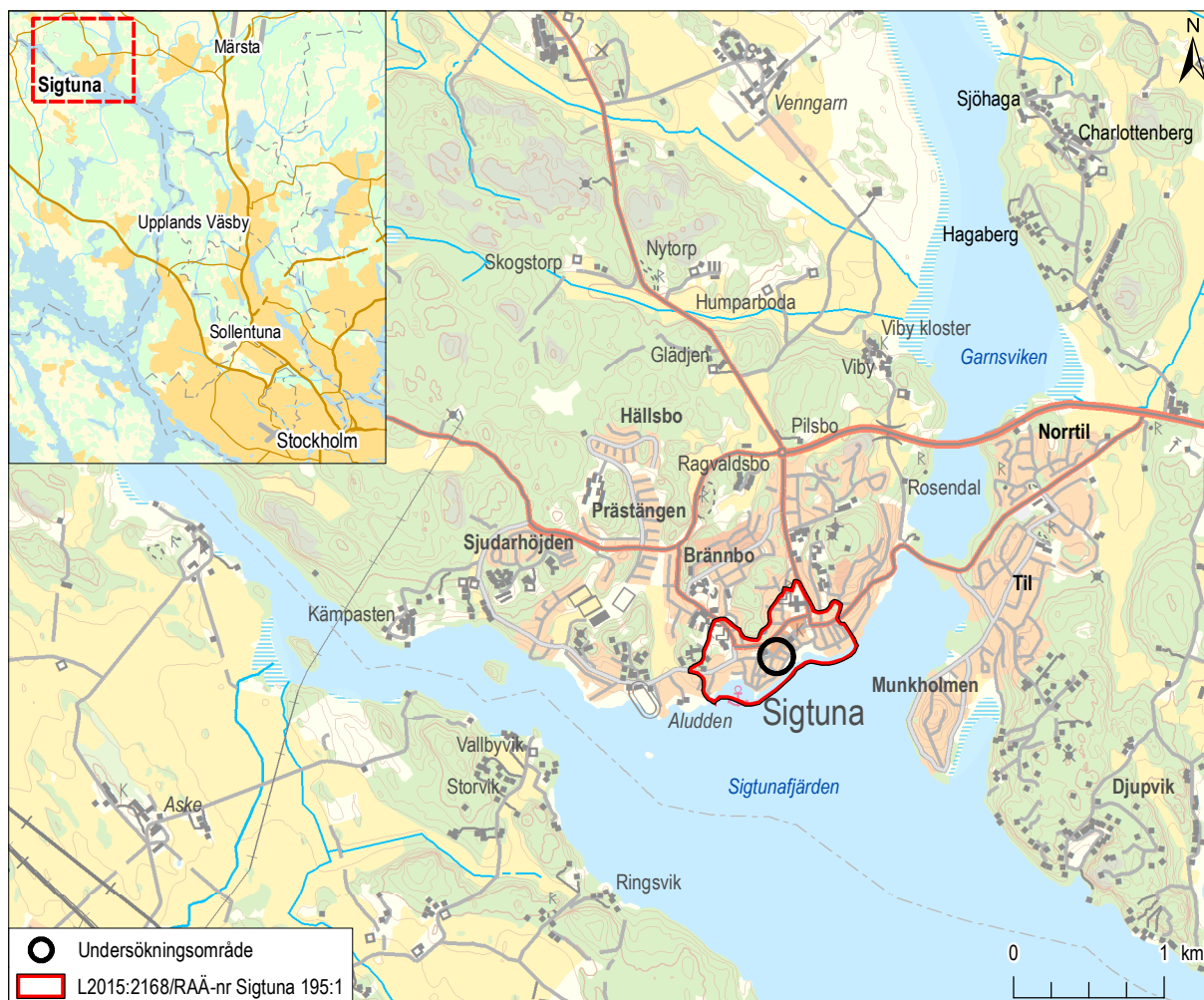
Arkeologikonsult har genomfört en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom Sigtunas stadslager, fornlämning L2015:2168/RAÄ-nr Sigtuna 195:1, i gatan på Stora Vattugränd

och inne på en tomt i anslutning till gränden (figur 1). Inga fornlämningar, kulturlager eller fynd framkom vid schaktningsövervakningen.

INLEDNING OCH SYFTE

Arkeologikonsult har på uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län (Lst dnr 431–35983–2019) genomfört en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom fornlämning L2015:2168/RAÄ-nr Sigtuna 195:1, vilken utgörs av Sigtuna stadslager.

Anledningen till schaktningsövervakningen är att Sigtuna Vatten och Renhållning AB ska schakta för underhållsarbete i Stora Vattugränd samt inne på en tomt för anslutning till fastigheten Urmakaren 8. Syftet med schaktningsövervakningen var att dokumentera de eventuella fornlämningar som kunde framkomma vid schaktningsarbetet.

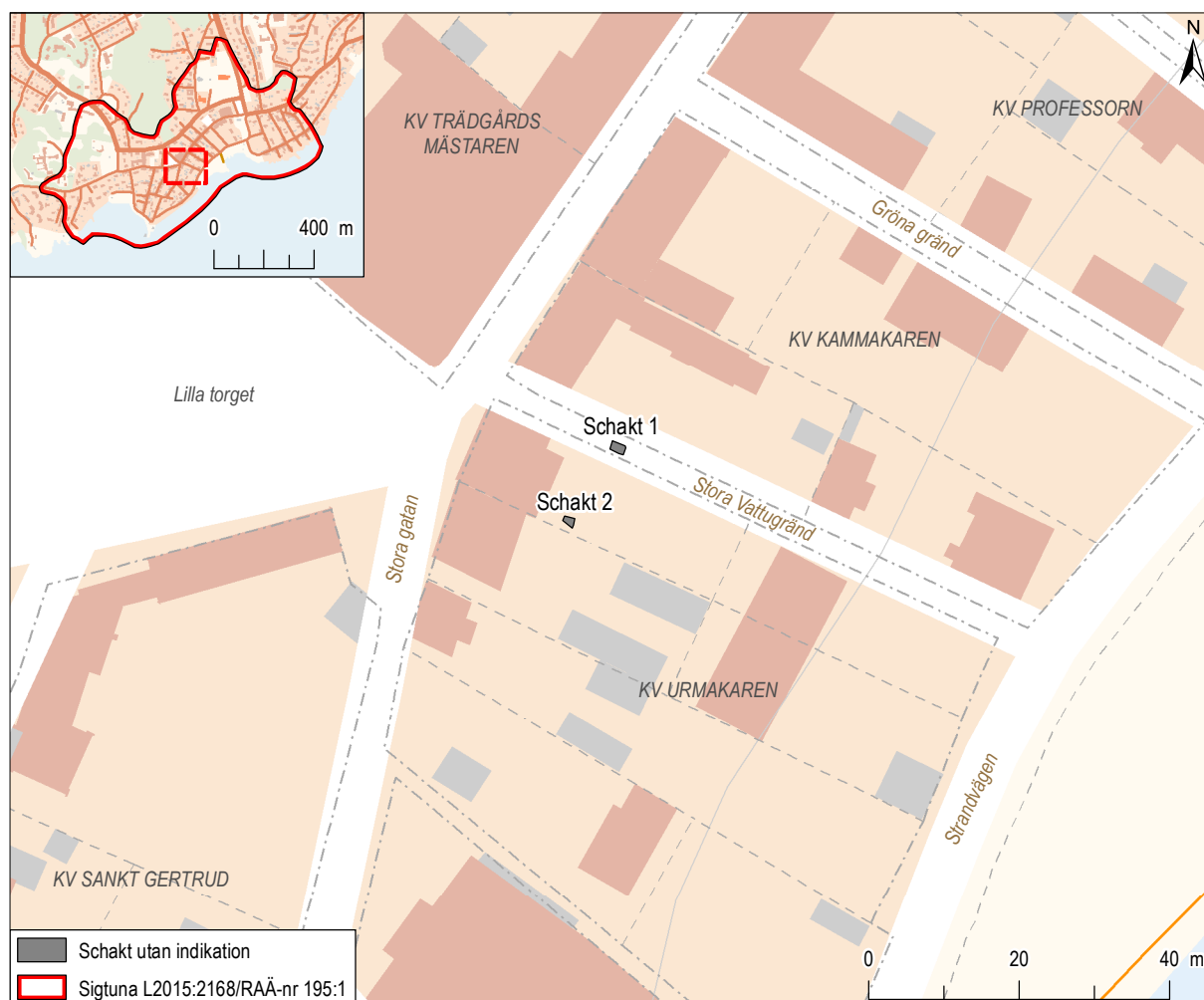
Figur 1. Platsen för undersökningen markerad på Terrängkartan, skala 1:50 000. Översikt i skala 1:600 000.

FORNÄMNINGSMILJÖ OCH TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR

Området för schaktningsövervakningen ligger inom Sigtunas medeltida stadslager, fornlämning L2015:2168/RAÄ-nr Sigtuna 195:1 (figur 2).

Stora Vattugränd är beläget mellan kvarteren Urmakaren samt Kammakaren, vilka utgör två kvarter som tidigare genomgått flera arkeologiska undersökningar. Mellan åren 1990–1991 genomfördes en större arkeologisk undersökning i kvarteret Urmakaren 1. Cirka 500 m² undersöktes då och flera byggnader samt delar av en kyrkogård tillhörande kyrkan

på den angränsande museitomten påträffades (Roos 2009). Även mindre undersökningar har utförts i kvarteren. I samband med ett markarbete grävdes tre mindre gropar i Stora Vattugränd, vilket resulterade i en glimt av det medeltida Sigtuna. Under omrörda jordmassor påträffades orörda kulturlager, lergolv och ett raserat hustak (Jonsson 2016). I kvarteret Kammakaren 5 påträffades i samband med en schaktningsövervakning bland omrörda kulturlager flera fina fynd i form av ett runben, keramik samt en nålbindningsnål (Prata 2011).

Figur 2. Schakt 1 och 2 markerade på Fastighetskartan, skala 1:1 000. Översikt med Sigtunas stadslager (L2015:2168/RAÄ-nr Sigtuna 195:1), skala 1:30 000.

UTFÖRANDE

Fältarbetet utfördes av en arkeolog vid två tillfällen; 16 september samt 9 oktober 2019. Sammanlagt grävdes två schakt. Schakt 1 upptogs i gatan i Stora Vattugränd, och schakt 2 togs upp inne på en tomt i kvarteret Urmakaren.

Schakten samt deras innehåll har beskrivits samt fotograferats. Samtliga inmätningar gjordes med en RTK-GPS med en standardavvikelse på 0,02 meter i öppen terräng.

RESULTAT

Två schakt har grävts inom kvarteret Urmakaren (figur 3). *Schakt 1* upptogs i gatan Stora Vattugränd och mätte 2x1,2 meter samt var cirka 1,2 meter djupt. Under asfalt samt bärlager påträffades ett omrört kultur lager som var brunsvart med innehåll av småsten och tegel. Under lagret fanns sättsand och i botten framkom två betongrör samt ett gjutjärnrör (figur 4).

Schakt 2 upptogs inne på en tomt i anslutning till Stora Vattugränd. Schakt 2 mätte 1,5x1 meter och var cirka 1,6 meter djupt. Under gatsten samt sättsand fanns ett mörkbrunt siltlager med innehåll

Schakt-nr	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning
1	2x1,2	1,2	Asfalt 0,1 m. Bärlager 0,2 m. Omrört kultur-lager 0,7 m. Sättsand 0,2 m.
2	1,5x1	1,6	Gatsten. Sättsand 0,2 m. Mörkbrun silt 1 m. Undergrund grå lera.

Figur 3. Schakttabell.

av taktegel och modernt porslin. Vid cirka 1,4 meters djup framkom ett betongrör. Under siltlagret fanns grå styv lera. Inga spår efter fornlämningar, opåverkade kulturlager eller fynd påträffades i något av schakten.

Figur 4. Översikt över schakt 1 på Stora Vattugränd. Foto från nordväst.

SAMMANFATTNING

Två schakt har upptagits inom kvarteret Urmakaren i underhållssyfte, vilka båda visade på störningar i form av markarbeten i senare tid. Inga orörda kulturlager eller fynd påträffades i något av schakten.

REFERENSER

JONSSON K. 2016. *Stora Vattugränd i Sigtuna*. En glimt av medeltida kulturlager. Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Stiftelsen Kulturmiljövård 2016:81.

PRATA S. 2011. *Kv. Kammakaren 5*. Rapport Arkeologisk förundersökning (schaktkontroll). Sigtuna Museers Uppdrags Verksamhet.

ROOS J. 2009. *Stad och gård*. Sigtuna under sen vikingatid och tidig medeltid. Institutionen för arkeologi och antik historia. Uppsala universitet 2009.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsumts projektnr:	3300
Länsstyrelsens diarienummer:	431-35983-2019
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2019-07-18
Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen i Stockholm
Uppdragsnr i KMR:	201900870
Län:	Stockholm
Landskap:	Uppland
Socken och kommun:	Sigtuna
Fastighetsbeteckning:	Sigtuna 2:152
Berörda fornlämningar, KMR:	L2015:2168
Berörda fornlämningar, FMIS:	RAÄ-nr Sigtuna 195:1
Typ av undersökning:	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Undersökningstid, fältarbete:	16 september och 9 oktober 2019
Inmättningsmetod:	RTK-GPS
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Projektledare:	Tove Björk
Rapportansvarig och fältpersonal:	Tove Björk
Planer och layout:	Ida Söderström
Kvalitetsgranskning:	Johan Blidmo
Fynd:	Inga fynd påträffades

Fornminnesregistret (FMIS) stängdes ner i början av 2019 och har ersatts av Kulturmiljöregistret (KMR). I denna rapport hänvisas till både lämningsnumren i KMR och RAÄ-nr i FMIS i kartor och text.

Rapporter från Arkeologikonsult 2019:3300